

سیاست خارجی فراگیر؛ نگاه جنسیتی به سیاست خارجی اسرائیل

احسان اعجازی^۱

Vol 3, No 1(8) Spring 2025

Received Date: 09/27/2025

Accept Date: 12/16/2025

Article Type: Original Research

PP: 105-123

سال ۳، شماره ۴ (۱۱)، زمستان ۱۴۰۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۲۵

نوع مقاله: علمی - پژوهشی

صفحات: ۱۰۵ الی ۱۲۳

DOI: 10.22034/wasj.2026.589577.1144

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

چکیده

از بین گروه‌های اجتماعی مختلف، شاید زنان مهمترین گروهی باشند که تا به امروز نقشی اندک در فرآیند سیاست خارجی کشورها ایفا کرده‌اند. اسرائیل نیز از این قاعده مستثنی نیست. با توجه به این مسئله و سیاست‌های جنگ‌طلبانه اسرائیل، پرسش اصلی پژوهش حاضر بدین شرح است: تا چه اندازه حضور و نقش‌آفرینی زنان در فرآیند تصمیم‌گیری سیاست خارجی اسرائیل می‌تواند مانع سیاست‌های جنگی اسرائیل در منطقه غرب آسیا شود؟ فرضیه پژوهش حاضر نشان می‌دهد نه تنها حضور روز افزون زنان در کنست، وزارت خارجه و شورای امنیت ملی اسرائیل مانع از سیاست‌های رئالیستی، جنگ‌طلبانه و توسعه‌طلبانه اسرائیل در منطقه نشده است؛ بلکه اظهارات اعضای زن کنست و سیاست‌های پیشنهادی سیاستمداران زن اسرائیلی حاکی از آن است که آنها به اندازه دولتمردان، و شاید بیشتر از آنها، حامی استفاده از نیروی نظامی و اجرای سیاست‌های توسعه‌طلبانه هستند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که اگرچه تعداد زنان در مناصب سیاسی اسرائیل طی دهه‌های اخیر افزایش یافته و آنها در کنست، کابینه، وزارت امور خارجه و برخی نهادهای امنیتی به مناصبی مهم دست یافته‌اند، اما حضور زنان در نهادهای تصمیم‌ساز لزوماً به اتخاذ سیاست‌های صلح‌آمیز یا کاهش اتکا به قدرت نظامی منجر نشده و برخی سیاستمداران زن اسرائیلی از اقدامات نظامی شدید علیه فلسطینی‌ها و دیگر بازیگران دولتی و غیردولتی، مانند ایران، حماس و حزب الله لبنان، در منطقه غرب آسیا پشتیبانی کرده‌اند. علاوه بر این باید میان حضور، مشارکت و نفوذ زنان در نهادهای سیاست خارجی تمایز قائل شد. زنان ممکن است در یک نهاد تصمیم‌ساز حضور داشته باشند، در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت کنند، اما در عین حال نتوانند دستور کار سیاست خارجی را تغییر دهند. پژوهش حاضر با استفاده از روش کیفی و رویکرد توصیفی - تحلیلی و با بهره‌گیری از مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای، نقش زنان در کنست، دولت، وزارت امور خارجه و شورای امنیت ملی اسرائیل را بررسی کرده است.

کلیدواژه‌ها:

اسرائیل، سیاست خارجی، زنان، فمینیسم، جنگ

مقدمه

سیاست خارجی «فراگیر» رویکرد سیاسی است که براساس آن همه گروه‌های اجتماعی در فرآیند تصمیم‌گیری سیاست خارجی شرکت می‌کنند. بر مبنای این پلورالیسم اجتماعی همه خرده گروه‌ها، بسته به توانایی و قابلیت‌های خود، این حق را دارند تا سیاست خارجی را هدایت کنند. چنین رویکردی به سیاست خارجی سبب می‌شود تا خرده گروه‌ها با ارائه دیدگاه‌های متنوع خود مدیریت کارآمدتر سیاست خارجی را تضمین کنند. این خرده گروه‌ها در اسرائیل شامل اولترا- ارتدوکس‌ها، عرب‌های اسرائیلی، زنان، مهاجران و کسانی می‌شود که از لحاظ جغرافیایی و اجتماعی به حاشیه رانده شده‌اند.

حال اگر به جنبه جنسیتی سیاست خارجی فراگیر نگاهی بیندازیم، نقش زنان در سیاست خارجی برجسته می‌شود. در این بین، زنان نه تنها از لحاظ عددی در فرآیند تصمیم‌گیری سیاست خارجی اسرائیل در اقلیت هستند، بلکه زنان شاغل در دستگاه سیاست خارجی اسرائیل نتوانسته‌اند، و یا اجازه نیافته‌اند، که دیدگاه‌های خود را مطرح کرده و در دستور کار قرار دهند. در همین راستا، «سیاست خارجی فمینیستی» پا به عرصه ظهور می‌گذارد، جایی که زنان نه تنها در دستگاه سیاست خارجی ادغام می‌شوند، بلکه دیدگاه‌های آنها به گفتمان اصلی در حوزه‌های دیپلماتیک، سیاسی و استراتژیک تبدیل می‌شود. در چنین رویکردی به سیاست خارجی، به جای تاکید بر قدرت نظامی، خشونت و کنترل، که به طور سنتی در سیاست خارجی مورد توجه قرار گرفته است، بر موضوعات مرتبط با امنیت، امنیت انسانی، صلح، برابری و حقوق بشر در سیاست خارجی تمرکز می‌شود. اگر چنین ادعاهایی درست باشد این سوال مطرح می‌شود که آیا نقش آفرینی زنان سیاستمدار اسرائیلی در فرآیند تصمیم‌گیری سیاست خارجی این کشور می‌تواند مانع سیاست‌های جنگی این کشور شود یا خیر.

در نظریات سنتی روابط بین‌الملل که سیاست خارجی با روابط بین دولت‌ها در ارتباط است، اصل حاکمیت و دفاع از منافع ملی در کانون سیاست خارجی قرار دارد. در چنین شرایطی، دولت‌ها همواره با یک «معمای امنیتی» روبه‌رو بوده، هستند و خواهند بود. به طور سنتی، چنین ساختاری در سیاست خارجی به صورت سلسله مراتبی سازمان یافته است که در راس آن مردان قرار دارند و آنها هستند که به سیاست خارجی شکل می‌دهند. در این بین دستگاه سیاست خارجی اسرائیل نیز مستثنی نیست و در سال‌های اخیر مردان در سلسله مراتب ساختار سیاست خارجی اسرائیل نقش مسلط را داشته‌اند.

برخلاف نظریات سنتی، رویکرد فمینیستی در روابط بین‌الملل بر پایه این استدلال هنجاری قرار دارد که زنان معمولاً نیمی از جمعیت را تشکیل می‌دهند، در نتیجه دارای این حق هستند که نیمی از مناصب سیاسی انتخابی را به خود اختصاص دهند. در اینجا «جنسیت» ویژگی و جزء لاینفک ساختارهای سیاسی در نظر گرفته می‌شود و بر همین اساس تمرکز صرف بر قدرت نظامی مردود شمرده می‌شود و برعکس توجه گسترده به مسائل غیرنظامی در اولویت قرار می‌گیرد. همچنین در رویکرد فمینیستی بر این موضوع تاکید می‌شود که هر تصمیمی در سیاست خارجی تأثیری متفاوت بر مردان و زنان بر جای خواهد گذاشت. در چنین فضایی، سیاست خارجی نه تنها براساس روابط بین دولت‌ها بلکه بر مبنای روابط بازیگران دولتی با بازیگران غیردولتی تعریف می‌شود. در سیاست خارجی فمینیستی به صلح، برابری جنسیتی، محیط زیست، نفی استعمار و نژادپرستی و نیز نفی ساختارهای قدرت مرد محور اهمیت ویژه‌ای داده می‌شود. در رویکرد فمینیستی از این موضوع انتقاد

می‌شود که در سیاست خارجی مردانه و سنتی تصمیم‌گیری لزوماً با «تعصب جنسیتی» همراه خواهد بود به گونه‌ای که در این تصمیم‌گیری نیازهای زنان نادیده گرفته خواهد شد. بر همین مبنا پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این پرسش است که تا چه اندازه حضور و نقش‌آفرینی زنان در فرآیند تصمیم‌گیری سیاست خارجی اسرائیل می‌تواند مانع سیاست‌های جنگی اسرائیل در منطقه غرب آسیا شود؟ فرضیه پژوهش حاضر نشان می‌دهد نه تنها حضور روز افزون زنان در کنست، وزارت خارجه و شورای امنیت ملی اسرائیل مانع از سیاست‌های رنالیستی، جنگ‌طلبانه و توسعه‌طلبانه اسرائیل در منطقه نشده است؛ بلکه اظهارات اعضای زن کنست و سیاست‌های پیشنهادی مقامات زن اسرائیلی حاکی از آن است که آنها به اندازه دولتمردان، و شاید بیشتر از آنها، حامی استفاده از نیروی نظامی و اجرای سیاست‌های توسعه‌طلبانه هستند. پژوهش حاضر با چند محدودیت روبه‌رو است. اول آنکه بخشی از فرآیند تصمیم‌گیری سیاست خارجی و امنیتی اسرائیل در نهادهای امنیتی و اطلاعاتی صورت می‌گیرد که دسترسی پژوهشگر به داده‌های داخلی و غیر آشکار آنها تقریباً ممکن نیست. دوم، میزان واقعی تأثیرگذاری یک سیاستمدار یا مقام دولتی بر تصمیم‌گیری سیاست خارجی را نمی‌توان صرفاً بر اساس جایگاه رسمی یا اظهارات عمومی او سنجید. سوم، تغییرات سریع در ساختار سیاسی اسرائیل مانعی جدی برای ارزیابی تأثیرگذاری زنان سیاستمدار بر سیاست خارجی به شمار می‌رود.

۱- مبانی نظری

نظریه‌ها و آموزه‌های فمینیستی متنوع هستند، اما همه آنها یک ویژگی مشترک دارند: افزایش نقش اجتماعی زنان. در واقع ایدئولوژی فمینیسم دارای دو اصل بنیادین است: ۱. نابرابری جنسی و جنسیتی از ویژگی‌های جامعه است و ۲. این ساختار قدرت مردانه را می‌توان و باید سرنگون کرد (هیوود، ۱۳۸۹: ۹۱-۹۲). در حوزه روابط بین‌الملل، «جی. آن تیکنر» به این موضوع اشاره می‌کند که «سیاست بین‌الملل همیشه یک فعالیت جنسیتی بوده است.» او بر این مسئله تأکید می‌کند سیاست خارجی و نظامی عمدتاً توسط مردان هدایت شده است، در نتیجه نباید از این موضوع شگفت‌زده شد که چرا رشته روابط بین‌الملل در سیطره مردان و جنس مذکر است (لاوسون، ۱۳۹۵: ۱۹۸). از سوی دیگر، «جین الشتاین» اسطوره صلح‌جو بودن زنان و جنگ‌طلب بودن مردان و این مفهوم را که جهان تحت حاکمیت زنان صلح‌آمیزتر است، موشکافانه بررسی کرده است. جالب آنکه برخی از فمینیست‌ها این گزاره که «مردان جنگ‌طلب و زنان ضد جنگ هستند» را رد کرده‌اند. تاریخ گواهی می‌دهد که بسیاری از مردان با عدم شرکت در جنگ یا اعتراض آشکار، با جنگ مخالفت می‌کنند. از سوی دیگر، بسیاری از زنان بر اثر احساسات ملی‌گرایانه با غرور پسران خود را به میدان نبرد می‌فرستند و در تأمین مالی جنگ فعالانه مشارکت می‌کنند (لاوسون، ۱۳۹۵: ۲۰۶). با وجود این، همچنان می‌توان استدلال کرد که زنان بیش از مردان به جنگ اعتراض می‌کنند. به باور «یائیل فینکلشتاین»، روزنامه‌نگار زن هآرتس، اسرائیل درگیر جنگ‌هایی بی‌پایان شده است و در سال‌های اخیر بارها دیده‌ایم که توسل به خشونت و زور راه‌حل مشکلات نیست. هنگامی که بازگشت گروگان‌ها به تأخیر افتاد، صدای زنان و مادران برای ادامه بمباران نوار غزه شنیده شد و زمانی که شهروندان در غزه از گرسنگی رنج می‌بردند، هیچ صدای دلسوزانه‌ای از درون دولت به گوش نرسید. تجربه‌های گذشته نشان می‌دهد که احتمالاً این زنان بودند که می‌توانستند این گونه

اعتراض کنند (Haaretz, June ۹, ۲۰۲۶). علاوه بر این، فمینیست‌ها استدلال می‌کنند اگر استقامت، قدرت، استقلال و پیروزی بر مخالفان را با مردانگی پیوند بزنیم، در آن صورت به یک سیاست خارجی منفعت‌جویانه و خصومت‌آمیز مشروعیت بخشیده‌ایم. همچنین آنها این پرسش مهم و اساسی را مطرح می‌کنند که چرا ما گمان می‌کنیم که ساخت و استفاده از تسلیحات و ساختن مرزهای غیرقابل نفوذ به امنیت ملی ما کمک می‌کند (Cohn and Duncanson, ۲۰۲۶: ۲۳). علاوه بر این «سارای آهارونی»، در موسسه «فان لیر»، استدلال می‌کند که «نظامی‌گری» در اسرائیل یک الگوی مسلط و قدرتمند است که موجب شده زنان از مشارکت در مسائل نظامی و امنیتی کنار گذاشته شوند؛ این امر با وجود خدمت سربازی اجباری برای زنان یهودی و نقش‌هایی که زنان در احزاب سیاسی و سازمان‌های زنان ایفا کرده‌اند، همچنان ادامه دارد (Aharoni, ۲۰۱۵: ۳۷).

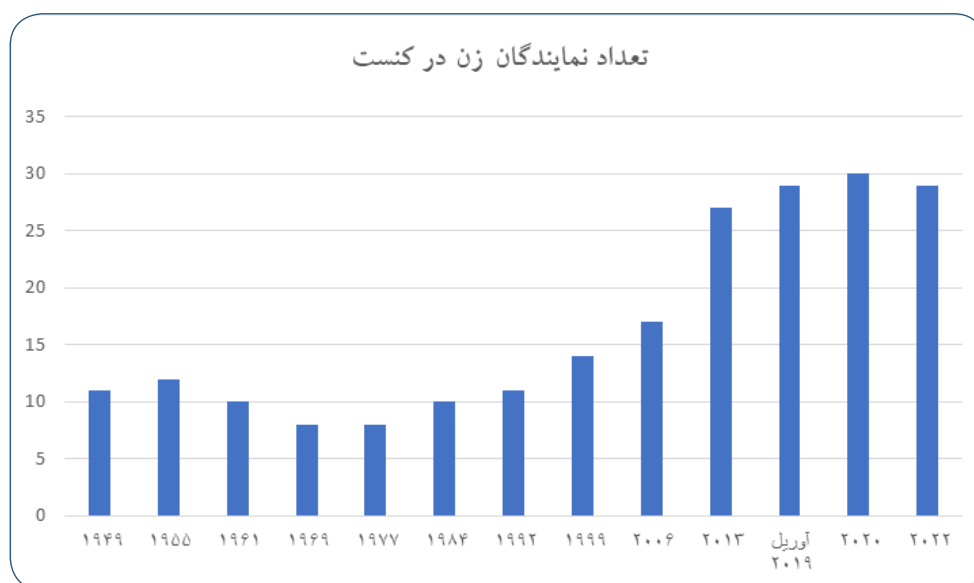
از سوی دیگر با وجود اینکه برخی از فمینیست‌های رادیکال خشونت به شکل جنگ و خشونت جنسی علیه زنان را شبیه یکدیگر فرض می‌کنند و این خشونت را ناشی از سرشت مردانه خشونت و نظام پدرسالارانه می‌دانند، اما به جای تأکید بر علل جنگ، بر پیامدهای جنگ و تأثیر آن بر غیرنظامیان به ویژه زنان تأکید می‌کنند (مشیرزاده، ۱۳۸۸: ۳۱۵). به طور کلی سیاست خارجی مورد نظر فمینیست‌ها بر پایه چهار اصل استوار است: ۱. برابری جنسیتی هدف اصلی در نظر گرفته می‌شود چرا که به باور فمینیست‌ها جوامعی که برابری جنسیتی را رعایت می‌کنند کمتر درگیر منازعات می‌شوند، ۲. امنیت باید موسع تعریف شود بدان معنا که همه موضوعات نظامی راه‌حل نظامی ندارند، ۳. همه دیدگاه‌ها از جمله دیدگاه زنان، جامعه مدنی و همه شهروندان باید در تصمیم‌گیری سیاست خارجی لحاظ شوند و ۴. مسائلی مانند جنسیت، نژاد، گرایش جنسی، دین، توان اقتصادی، سطح تحصیلات و معلولیت افراد نیز باید در فرآیند سیاست خارجی در نظر گرفته شوند (Council on Foreign Relations, July ۳۱, ۲۰۲۴). فمینیست‌های اسرائیلی برای پیشبرد این اهداف سازمان‌های اجتماعی خاصی را تأسیس کرده‌اند. نهادهای جامعه مدنی، مانند «مجمع دبور» و انجمن‌هایی همچون «کان» و «ایتاخ-معاکي»، باید تقویت شوند. این سازمان‌ها در تمامی اقدامات مربوط به ترویج برابری جنسیتی به طور کلی و در پیشبرد سیاست خارجی به طور خاص، نقشی حیاتی ایفا می‌کنند. آنها موضوعاتی را پیگیری می‌کنند که دولت به دلایل مختلف سیاسی قادر به پیشبرد آنها نیست. همچنین، این نهادها در تشویق زنان برای تصدی مناصب سیاسی عالی‌رتبه، نقشی مهم ایفا می‌کنند (Livny, ۲۰۲۳: ۲۰-۲۱).

از سوی دیگر منتقدان رویکرد فمینیستی به سیاست خارجی چنین استدلال می‌کنند که توجه این رویکرد به قدرت نرم مانع از آن می‌شود که فمینیست‌ها به تجاوز سرزمینی، تهدیدات امنیتی و سازمان‌های تروریستی توجه لازم را نشان بدهند. اما پیروان رویکرد فمینیستی پاسخ می‌دهند که آنها مولفه‌های سیاست خارجی سنتی را نادیده نمی‌گیرند بلکه تلاش می‌کنند مولفه‌های متنوعی را در سیاست خارجی لحاظ کنند. در واقع رویکرد فمینیستی الزاماً موضع صلح‌طلبانه اتخاذ نمی‌کند بلکه موضعی عمل‌گرایانه می‌گیرد به گونه‌ای که بسته به شرایط استفاده از قدرت نرم یا قدرت سخت را تجویز می‌کند (Aggestam and Bergman-Rosamond, ۲۰۱۶). یکی دیگر از انتقاداتی که به سیاست خارجی فمینیستی در ارتباط با مناقشه فلسطین - اسرائیل مطرح می‌شود، به ناتوانی این رویکرد برای واکنش مناسب به بحران انسانی در غزه بازمی‌گردد. در واقع بحران انسانی در غزه، محدودیت‌های سیاست خارجی فمینیستی را آشکار می‌سازد. برآورد می‌شود که نیمی از ۱۱۱

میلیون زن و دختر ساکن غزه در داخل این منطقه آواره شده‌اند. با وجود این، کشورهایی که سیاست خارجی فمینیستی را در پیش گرفته‌اند، تاکنون واکنشی مؤثر به این بحران نشان نداده‌اند. (Thompson, ۲۰۲۳)

۲- زنان در سیاست اسرائیل

تا مارس ۲۰۲۵، ۳۱ زن در کنست عضویت داشته‌اند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشاهده می‌شود، در سه دوره نخست انتخابات کنست، تنها ۱۰٪ اعضای کنست زن بودند. پس از آن، طی چهار دهه تا سال ۱۹۹۹، تعداد زنان در کنست همواره اندک بود و از حداقل ۷ نفر در سال ۱۹۸۸ تا حداکثر ۱۱ نفر در سال ۱۹۹۲ در نوسان بود. بین سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۵ افزایشی چشمگیر در تعداد نمایندگان زن کنست دیده می‌شود، اما از آن زمان تاکنون تغییر قابل توجهی دیده نشده است. در پنج انتخابات اخیر، تعداد زنان منتخب بین ۲۸ تا ۳۰ نفر متغیر بوده است (Kenig, ۲۰۲۶).

بررسی مناصب مهم مرتبط با سیاست امنیتی در اسرائیل نشان می‌دهد که زنان یا حضور بسیار اندکی در این حوزه‌ها دارند یا اساساً هیچ نقشی در آن‌ها ایفا نمی‌کنند. ساختارهای موجود در بُعد رسمی شامل دفتر نخست وزیر (شورای امنیت ملی و کمیسیون انرژی اتمی)، دولت (نخست‌وزیر، کابینه امنیت ملی و وزارتخانه‌های دفاع، امنیت میهنی و امنیت داخلی)، کمیته پارلمانی امنیت و امور خارجی و کمیته‌های فرعی مهم آن (بودجه دفاعی، اطلاعات و سرویس‌های مخفی، مفهوم امنیت و توسعه نیروها، آمادگی و امنیت جاری)، سازمان اطلاعات خارجی موساد، سرویس امنیت عمومی (شاباک)، و ستاد کل نیروهای دفاعی اسرائیل هستند. به جز تعداد اندکی استثنا که می‌تواند نشانه‌ای از شکل‌گیری یک روند مثبت باشد، این ساختارها به ندرت زنان را در مناصب ارشد و اساسی در بر می‌گیرند (Graicer, ۲۰۱۲). برای بررسی جایگاه زنان در سیاست اسرائیل، باید به درک عمیق‌تری از ماهیت جامعه اسرائیل و منابع فکری دست یافت که تصمیمات و رفتارهای رسمی

و اجتماعی آن را شکل می‌دهند. نخستین این منابع، دین یهود با قرائت‌ها و تفسیرهای گوناگون آن است. اسرائیل با نوعی دوگانگی رفتاری مواجه است؛ زیرا خود را همزمان دولتی یهودی و دموکراتیک می‌داند. بدین معنا که از یک سو بر آموزه‌های دین یهود تکیه دارد که بر اساس برخی تفسیرها، زن باید وقت خود را صرف خانه و خدمت به همسرش، در دوران اشتغال او به مطالعه تورات، کند، و از سوی دیگر بر اصول دموکراسی مبتنی بر آزادی‌های فردی تأکید می‌ورزد که از جمله آنها حق زنان برای رقابت با مردان در تمامی عرصه‌های زندگی اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است (مرکز رؤیه‌ی‌ل‌لتنمیة‌السیاسیة، ۲۰ دسامبر، ۲۰۱۶).

۳- زنان در کنست: تعداد نمایندگان زن

حزبی که در حال حاضر بیشترین تعداد زنان را در کنست دارد، حزب «یش عتید» است که ۱۰ نماینده زن آن در کنست حضور دارند. در حزب «لیکود» نیز ۷ زن حضور دارند و می‌توان «میری رگو» و «عیدیت سیلمان» را نیز به این تعداد افزود که بر اساس «قانون نیروی» از عضویت در کنست استعفا داده‌اند. از نظر نسبت نمایندگی، حزب کارگر بالاترین سهم زنان را دارد؛ به گونه‌ای که از چهار نماینده این حزب، سه نفر زن هستند. حدود یک دهه پیش، سه زن رهبری احزاب سیاسی را بر عهده داشتند: «تزیپی لیونی» در حزب «هتئوعا»، «زه‌اوا گالتون» در حزب «مرتص» و «شلی یحیموویچ» در حزب کارگر (Kenig, ۲۰۲۶). در سالهای اخیر زنان که از آنان با عنوان «جنس لطیف» یاد می‌شود، به چهره‌ای جدید در فضای سیاسی و حزبی اسرائیل تبدیل شده‌اند. آنان با قدرت وارد عرصه رقابت‌های سیاسی شدند، در برابر سیاستمداران کارکشته و نظامیان با سابقه ایستادند و در انتخابات مقدماتی احزاب، مردان را شکست دادند. در چنین شرایطی نظامیان از رهبری احزاب وابسته به اردوگاه چپ و میانه کنار رفتند و خلأ ناشی از فقدان چهره‌های نظامی و امنیتی در این احزاب، فرصتی را برای زنان فراهم کرد تا بتوانند حضور خود را در عرصه سیاسی تثبیت کنند (وتد، ۲۰۱۳). اما گفته‌های آشکار نمایندگان زن کنست نشان می‌دهد که حداقل در سیاست اسرائیل خبری از این «جنس لطیف» نیست. به طور مثال، «گالیت دیستل آتاریان»، عضو کنست از حزب لیکود، خواستار محو نوار غزه از روی زمین شده است (Nation of Change, November ۳, ۲۰۲۳).

«هوا-اتی آتیا»، نماینده زن کنست از حزب «لیکود»، در اظهاراتی جنجال‌برانگیز ادعا کرده است که «فلسطینی‌ها، مردمی هستند که وجود نداشتند و آفریده نشدند» (Negotiations Affairs Department, November ۱۰, ۲۰۲۰). «مراو بن آری»، نماینده زن از حزب «یش عتید»، در اظهاراتی عجیب مدعی شده است که «کودکان غزه خود باعث مرگ خویش شده‌اند» (ahramonline, June ۲۶, ۲۰۲۶). علاوه بر این، «کاترین شتریت»، نماینده کنست از حزب «لیکود»، به شبکه ۱۴ اسرائیل گفته است «هیچ بی‌گناهی در غزه وجود ندارد» (Le Monde, May ۱۰, ۲۰۲۶). در این بین «میخال میریام ولدگر»، نماینده زن از حزب «صهیونیست مذهبی»، از جمله زنان سیاستمداری است که از پایان جنگ در غزه حمایت کرده است تا به زعم خودش از طریق توافق با حماس از کشته شدن اسرای اسرائیلی جلوگیری شود (The Jerusalem Post, December ۲۱, ۲۰۲۴). «شلی تال مرون»، نماینده دیگر کنست از حزب «یش عتید»، در یک مصاحبه با صراحت از جنگ با ایران حمایت کرده است: «ما مجبور بودیم عملیات دوم را با آمریکا علیه ایران انجام دهیم تا از ساخت بمب هسته‌ای یا پیشبرد برنامه موشک‌های بالستیک توسط ایران جلوگیری کنیم» (BhaskarEnglish, ۲۰۲۶). در

این بین شاید «مراو میخائیلی»، عضو کنست از حزب کارگر، تنها نماینده زنی باشد که تا اندازه‌ای از خشونت محض ارتش اسرائیل انتقاد کرده باشد. او خواستار انحلال گردان «نتزاح یهودا» شده است؛ یگانی از ارتش که سابقه‌ای طولانی در ارتکاب جنایت دارد. او با بیان اینکه این یگان «بدون هیچ دلیل واقعی» فلسطینیان را به قتل می‌رساند، این درخواست را مطرح کرد (Middle East Monitor, April ۲۲, ۲۰۲۴).

۴- زنان در دولت

تا سال ۱۹۷۴، تنها زنی که در دولت اسرائیل خدمت کرده بود، «گلدا مئیر» بود. پس از او، «شولامیت آلونی» (۱۹۷۴)، «سارا دورون» (۱۹۸۳)، «شوشانا آرلی» (۱۹۸۶) و «اورا نامیر» (۱۹۹۲) به مقام وزارت رسیدند. بنابراین، تا سال ۱۹۹۶ تنها پنج زن موفق شده بودند سمت وزارت را در اختیار بگیرند. از آن زمان تاکنون، ۲۷ زن دیگر نیز به مناصب وزارتی منصوب شده‌اند. دولت سی‌وپنجم اسرائیل (دولت نتانیاو-گانتس) که پس از انتخابات سال ۲۰۲۰ تشکیل شد، فعالیت خود را با حضور بی‌سابقه هشت وزیر زن آغاز کرد. دولت سی‌وششم (دولت بنت-لاپید) این رکورد را نیز شکست و شامل ۹ زن، معادل یک سوم اعضای کابینه، بود (Kenig, ۲۰۲۶). اقدامات دولت سی‌وششم از جنبه نمادین اهمیت دارد چرا که این دولت، شاید تنها دولتی بود که به طور فعال در جهت ترویج برابری جنسیتی گام برداشت. با وجود این، اسرائیل نه یک برنامه ملی برای اتخاذ سیاست خارجی فمینیستی تدوین کرده است و نه برنامه‌ای برای اجرای قطعنامه ۱۳۲۵ دارد (Livni, ۲۰۲۳: ۱۲). علاوه بر این، دولت بنت-لاپید از پیوستن به کنوانسیون استانبول، یعنی کنوانسیون بین‌المللی پیشگیری و مبارزه با خشونت علیه زنان و خشونت خانگی که به امضای بیش از ۴۰ کشور رسیده است، خودداری کرد (Shafran-Gittleman Idit, ۲۰۲۲). این در حالی است که کارشناسان امنیت ملی در اسرائیل، مانند «پنینا شارویت باروخ» و «تمی کانر»، بر این نکته تاکید می‌کنند که نخست وزیر و دیگر اعضای ائتلاف حاکم باید برای متوقف کردن تضعیف برابری جنسیتی در اسرائیل اقدامات قاطعانه‌ای اتخاذ کنند. (Sharvit Baruch, ۲۰۲۳ and Caner) با وجود این تلاش‌ها، از میان ۳۲ وزیر و معاون وزیر دولت سی‌وهفتم اسرائیل (از سال ۲۰۲۳ تاکنون) تنها شش نفر زن هستند. دولت سی‌وششم اسرائیل با حضور ۹ زن، که حدود یک سوم مجموع اعضای کابینه را تشکیل می‌دادند، رکورد بیشترین مشارکت زنان در سطح وزارت را به ثبت رساند (Chazan, ۲۰۲۶).

«تزپیی هوتوولی»، مدیر دیپلماسی عمومی ملی، در زمان مأموریت خود در لندن به عنوان سفیر اعلام کرد که اسرائیل «به طور حتمی» راه حل دو دولتی را نخواهد پذیرفت (Arab News, ۱۴ December, ۲۰۲۳). همچنین «می گولان»، وزیر برابری اجتماعی و ارتقای جایگاه زنان، که به شدت ضد فلسطینی است و در عین حال متهم به دریافت رشوه شده است، ادعا کرده است که اسرائیل خواهان صلح است اما در «طرف مقابل» کسی وجود ندارد که او نیز خواهان صلح باشد (The Jerusalem Post, October ۱۰, ۲۰۲۵). «اوریت استروک»، وزیر شهرک‌سازی و مأموریت‌های ملی، خواستار نابودی حزب‌الله (۲۴ NEWS, June ۲۶, ۲۰۲۶) و ادامه جنگ در نوار غزه شده بود، حتی اگر این اقدام منجر به کشته شدن اسرای اسرائیلی بشود (Middle East Monitor, August ۲۱, ۲۰۲۵). این وزیر اسرائیلی مدعی شده است که به احتمال زیاد دولت لبنان قادر به خلع سلاح حزب‌الله نخواهد بود و بنابراین اسرائیل به اشغال مناطق جنوبی لبنان ادامه خواهد داد (القدس

العربی، ۲۹ یونیو، ۲۰۲۶).

همچنین «عیدیت سیلمان»، وزیر حفاظت از محیط زیست اسرائیل، خواستار پاکسازی قومی نوار غزه از جمعیت فلسطینی آن شد تا، به گفته او، مردم یهود بتوانند «وارث این سرزمین شوند» (Common Dreams, March ۱۱, ۲۰۲۵). او یکی از حامیان اقدام نظامی در ضاحیه بیروت است. او ادعا کرده است که «نیروهای ما در منطقه رود لیتانی در جنوب لبنان حضور دارند. اگر تهدیدی علیه موجودیت اسرائیل وجود داشته باشد، اسرائیل همان گونه که در ضاحیه اقدام کرد، باز هم اقدام خواهد کرد.» (Ynet, June ۱۶, ۲۰۲۶).

۵- زنان در سه کابینه اخیر

هرچند زنان بیشتری نسبت به گذشته به سمت‌های وزارتی منصوب شده‌اند، اما معمولاً مسئولیت وزارتخانه‌های حساس به آنان سپرده نمی‌شود. تاکنون تنها دو زن سمت وزیر امور خارجه اسرائیل را بر عهده داشته‌اند: «گلداس میئر» (۱۹۵۶-۱۹۶۶) و «تزیپی لیونی» (۲۰۰۶-۲۰۰۹). هیچ زنی تاکنون مسئولیت دو وزارتخانه مهم دیگر، یعنی دفاع و دارایی، را بر عهده نگرفته است. همچنین طی ۱۷ سال گذشته، هیچ زنی در مناصب عالی سیاسی اسرائیل - شامل نخست‌وزیر، وزیر دفاع، وزیر دارایی و وزیر امور خارجه - حضور نداشته است (Kenig, ۲۰۲۶).

۶- سیاست خارجی فراگیر در اسرائیل

دستگاه سیاست خارجی اسرائیل در سالهای اخیر بسیاری از وزارتخانه‌ها و نهادهای حکومتی را وارد فرآیند تصمیم‌گیری در حوزه سیاست خارجی کرده است. سه نهاد مهمی که در اسرائیل به سیاست خارجی شکل می‌دهند عبارتند از: وزارت امور خارجه، دفتر نخست وزیر و شورای امنیت ملی. علاوه بر این سه نهاد، شماری از وزارتخانه‌ها و آژانس‌های حکومتی نیز در عرصه بین‌الملل فعالیت می‌کنند. در مجلس اسرائیل «کمیته امور خارجی و دفاعی کنست» وظیفه رسیدگی به موضوعات سیاست خارجی را بر عهده دارد و بر همین اساس بر سیاست خارجی، نیروهای مسلح و امنیت نظارت و کنترل دارد. بر همین اساس «کمیته فرعی سیاست خارجی و دیپلماسی عمومی» یکی از زیرمجموعه‌های این کمیته مهم کنست است. «عصاف فریدمن» رئیس کمیته امور خارجی و دفاعی کنست است. «یونی بن هاروش» رئیس ارشد حوزه امنیتی، «عصاف دورون» رئیس حوزه امنیتی، «سارا زوبنر» رئیس حوزه دیپلماسی، «ساگی چن» رئیس حوزه اطلاعاتی و «امیر برگر» مدیر بودجه و نظارت هستند (Knesset, ۲۰۲۶). در حال حاضر تنها یک نماینده زن اسرائیلی در این کمیته حضور دارد.

کمیته‌های کنست، شامل دوازده کمیته دائمی و چندین کمیته موقت، در کنار صحن علنی کنست - که نهاد مرکزی این مجلس محسوب می‌شود و از میان هفده رئیس آن، به جز یک نفر، همگی مرد بوده‌اند - فعالیت می‌کنند. مسئولیت‌های این کمیته‌ها، که نقش اساسی در عملکرد کنست دارند، شامل نظارت بر بخش عمده‌ای از فرایند قانون‌گذاری و همچنین نظارت بر عملکرد دولت است. تعیین عضویت نمایندگان کنست در کمیته‌ها بر اساس مذاکرات میان احزاب مختلف و متناسب با اندازه و وزن سیاسی آنها انجام می‌شود. با وجود این، صرف‌نظر از هویت و دیدگاه‌های احزاب حاضر در این مذاکرات، نتایج تقریباً همیشه به گونه‌ای است که زنان در کمیته‌هایی که مهم‌تر تلقی می‌شوند، کمتر از حد انتظار حضور دارند یا به کلی غایب‌اند. ریاست

کمیته‌ها همچنان به ندرت به زنان سپرده می‌شود. در طول تاریخ کنست، حداکثر سه نماینده زن به طور همزمان ریاست کمیته‌های دائمی را بر عهده داشته‌اند؛ از جمله کمیته «وضعیت زنان و برابری جنسیتی» که به طور سنتی توسط زنان اداره می‌شود (Avivi, ۲۰۱۹).

اسرائیل جزء اولین کشورهایی بود که اعلام کرد قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل متحد را اجرا خواهد کرد، قطعنامه‌ای که براساس آن کشورها ملزم می‌شدند تا هنجارهای بین‌المللی را در قانونگذاری داخلی خود لحاظ کنند. در سال ۲۰۰۵، کنست متمرکزی را برای «قانون حقوق زنان» تصویب کرد که براساس آن حضور زنان در کمیته‌های عمومی و گروه‌های تصمیم‌گیر ملی الزامی می‌شد. هدف از تصویب این متمم آن بود که عموم مردم از نقش زنان در فرآیند صلح آگاه شوند. همچنین این متمم تأکید داشت که زنان باید در فرآیندهای مذاکرات سیاسی نقش ایفا کنند (Aharoni, ۲۰۲۰ & Kahana-Dagan, ۲۰۱۵). با وجود این، این متمم به اجرا درنیامد و سازمان‌های مرتبط با حقوق زنان نارضایتی خود را بیان کردند و از طریق افکار عمومی بر دولت فشار آوردند. در دسامبر ۲۰۱۴، دولت تصمیم گرفت گروهی را برای تدوین برنامه اقدام، به منظور اجرای قطعنامه ۱۳۲۵، تشکیل دهد (Aharoni, ۲۰۱۵). در نهایت دولت بار دیگر تعهد خود را نسبت به ارتقا و ادغام زنان در خدمات عمومی و نیز جلوگیری از حذف زنان از عرصه عمومی اعلام کرد. این مصوبه دولت (۱۴ دسامبر ۲۰۱۴) با عنوان «ترویج برابری جنسیتی و ادغام رویکرد جنسیتی» دستور انجام اصلاحات در «اداره ارتقای جایگاه زنان» را صادر کرد تا این نهاد بتواند وظایف اصلی خود از جمله برنامه‌ریزی برای ترویج برابری جنسیتی و تدوین برنامه‌های راهبردی برای بخش‌های دولتی و خصوصی را انجام دهد (Ministry of Justice, ۲۰۲۷: ۸). در اکتبر ۲۰۲۰، دولت تصمیم شماره ۴۵۴ را که با پشتیبانی «سازمان ارتقای جایگاه زنان» اتخاذ شده بود، به تصویب رساند. این تصمیم خواستار افزایش حضور زنان در مناصب ارشد دولتی بود. با هدف تحقق برابری جنسیتی، این مصوبه مقرر کرد که ۵۰ درصد از مناصب ارشد دولتی به زنان اختصاص یابد (Gender Equality Report, ۲۰۲۱).

با وجود این اصلاحات متعدد، مصوبات و بیانیه‌های صادر شده اجرا نشده‌اند؛ حتی در زمینه اجرای قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل متحد درباره مشارکت زنان و ادغام رویکرد جنسیتی در فرایندهای مذاکرات صلح موفقیتی به دست نیامده است. در همین راستا، طی سال‌های گذشته تنها ۵ درصد از اعضای هیئت‌های مذاکره‌کننده اسرائیل در مذاکرات صلح با فلسطینیان را زنان تشکیل می‌دادند که بیشتر آنان نیز در مناصب و سطوح پایین‌تر فعالیت داشتند. تا زمان انعقاد توافق‌نامه‌های اسلو در سال ۱۹۹۳، سازمان‌های زنان صلح‌طلب در اسرائیل تا حد زیادی از سوی نهاد سیاسی حاکم نادیده گرفته می‌شدند و از فرایندهای صلح‌سازی کنار گذاشته شده بودند. حتی فرایند اسلو که با تماس‌ها و فعالیت‌های اولیه با مشارکت نمایندگان جامعه مدنی (دیپلماسی مسیر دوم) همراه بود، نتوانست نقش و مشارکت زنان فلسطینی و اسرائیلی را به رسمیت بشناسد و آنان را به نقش‌های درجه دوم، از جمله مشاور، سخنگو و مدیر اجرایی، محدود کرد. زنان در هیئت‌های مذاکره‌کننده در مذاکرات آنابولیس (۲۰۰۷-۲۰۰۸) حضور داشتند؛ کمیته‌هایی که تحت هدایت «تزیی لیونی»، وزیر امور خارجه وقت اسرائیل، و «کاندولیزا رایس»، وزیر امور خارجه وقت ایالات متحده، فعالیت می‌کردند. در این بین هیچ نماینده‌ای از سازمان‌های زنان صلح‌طلب، جامعه مدنی یا نهادهای دولتی در توافقات عادی‌سازی روابط اسرائیل با بحرین و امارات در سال ۲۰۲۰ مشارکت نداشت. نام‌گذاری این توافقات -توافقات‌های ابراهیم-

بر نوعی مشارکت مردسالارانه و ارزش‌های محافظه‌کارانه دینی مبتنی بر یک بنیان‌گذار مرد مشترک تأکید می‌کرد (Levinas, ۲۰۲۲: ۱۰).

۱-۶ وزارت امور خارجه

آمارها نشان‌دهنده افزایش حضور زنان در ادارات مختلف وزارت امور خارجه اسرائیل است. داده‌هایی که «لایپد»، وزیر امور خارجه وقت، در تابستان ۲۰۲۲ در حساب توییتری خود منتشر کرد، حاکی از افزایش شمار زنان در مناصب ارشد نسبت به سال‌های گذشته بود. از میان ۱۰۵ رئیس نمایندگی اسرائیل در خارج از کشور، ۲۶ نفر زن هستند (در مقایسه با ۲۱ نفر در سال ۲۰۲۱) و از میان ۱۳۰ رئیس اداره، ۷۰ نفر زن‌اند (در مقایسه با ۵۲ نفر در سال ۲۰۲۱). همچنین از ۱۹ معاون مدیرکل وزارتخانه، ۹ نفر زن هستند (Lapid's Twitter account, June ۱۷, ۲۰۲۲).

گام مهم دیگر در تقویت حضور زنان در وزارت امور خارجه، انتصاب سفیر «آلیزا بن‌نون» در ماه می ۲۰۲۲ به ریاست بخش سیاسی - راهبردی این وزارتخانه بود که او را به نخستین زنی تبدیل کرد که این سمت را بر عهده گرفته است. این تحولات نشان‌دهنده تلاش وزارت امور خارجه برای افزایش مشارکت زنان در خدمات دیپلماتیک است. در اواخر سال ۲۰۲۰ نیز سفیر «آویوا راز-شختر» به عنوان فرستاده ویژه برای اجرای قطعنامه ۱۳۲۵ سازمان ملل منصوب شد. همزمان، «آلون اوشپیز»، مدیرکل وزارتخانه، به مناسبت بیستمین سالگرد تصویب قطعنامه ۱۳۲۵، بیانیه‌ای درباره اصول برابری جنسیتی صادر کرد. این نخستین بیانیه از این نوع در بخش دولتی اسرائیل بود که نه تنها متعهد به جلوگیری از تبعیض جنسیتی و افزایش نمایندگی زنان است، بلکه بر ترویج سازوکارهای ایجاد موازنه میان کار و زندگی، سازگاری مسئولیت‌های والدینی با پیشرفت شغلی، نهادینه‌سازی رویکرد جنسیتی در تدوین برنامه‌های کاری وزارتخانه و توانمندسازی زنان در عرصه بین‌المللی نیز تأکید دارد (Ministry of Foreign Affairs of Israel, ۲۰۲۰). با وجود این، بیشتر مناصب ارشد وزارت امور خارجه همچنان در اختیار مردان قرار دارد.

در فاصله سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۰، تعداد زنان سفیر و رؤسای نمایندگی‌های دیپلماتیک اسرائیل بین ۱۲ تا ۱۳ نفر بود که معادل ۱۲ درصد از ۱۰۳ نمایندگی اسرائیل در خارج از کشور محسوب می‌شد. تا سال ۲۰۱۶، این تعداد به ۲۲ نفر، یعنی ۲۰ درصد از مجموع ۱۰۶ نمایندگی موجود در آن زمان، افزایش یافت، اما تا سال ۲۰۲۱ به ۱۸ نفر، معادل ۱۷ درصد از نمایندگی‌ها، کاهش پیدا کرد. همزمان، رشد اندکی در تعداد زنانی دیده شد که برای نخستین بار مسئولیت برخی از مهمترین سفارتخانه‌های اسرائیل را بر عهده گرفتند که از جمله می‌توان به «آنا آزاری» (۲۰۱۰-۲۰۰۶) و «دوریت گولندر» (۲۰۱۵-۲۰۱۰) در مسکو، «آلیزا بن‌نون» (۲۰۲۱-۲۰۱۵) در پاریس و «گابریلا شالو» (۲۰۱۰-۲۰۰۸) در سازمان ملل متحد اشاره کرد. همچنین، «عینات شالین» (۲۰۱۷-۲۰۱۵) و «امیرا اورون» (از ۲۰۲۰ تاکنون) به ترتیب نخستین زنان سفیر اسرائیل در اردن و مصر بودند. در فاصله سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۱، تعداد زنانی که مناصب عالی غیرسفارتی را بر عهده گرفتند نیز افزایش یافت. بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۶، تعداد زنان معاون مدیرکل در اندازه ۳ تا ۴ نفر ثابت ماند، اما تا سال ۲۰۲۱ با افزایش چشمگیری به ۷ نفر رسید که معادل ۱۶ تا ۴۰ درصد از این مناصب بود. همچنین از منظر میزان حضور زنان در دستگاه دیپلماتیک - که یکی از شاخص‌های اصلی سیاست خارجی فمینیستی

محسوب می‌شود - اسرائیل عملکرد مطلوبی نداشته است. اگرچه زنان ۴۷ درصد نیروی کار وزارت امور خارجه اسرائیل را تشکیل می‌دهند، سهم آنان از به کارگیری در مناصب عالی سفارتی و غیرسفارتی، از سال ۲۰۱۶ به بعد، به ترتیب حداکثر ۲۰ درصد و ۴۰ درصد بوده است (Aran and Brummer, ۲۰۲۴: ۳۷۰). در این بین، دیپلمات‌های زن اسرائیلی نیز مانند هم‌تایان مرد خود سیاست‌های توسعه‌طلبانه را در پیش گرفته‌اند.

«آزاری»، سفیر پیشین اسرائیل در روسیه و سفیر کنونی این رژیم در جمهوری چک، آشکارا گفته است که اسرائیل با تمدید تعلیق فعالیت‌های شهرک‌سازی در کرانه باختری مخالف است. به ادعای او این تعلیق در نوامبر ۲۰۰۹ «به منظور وادار کردن حکومت خودگردان فلسطین برای مذاکره» اعمال شد، اما اکنون که دو طرف با ازسرگیری مذاکرات صلح موافقت کرده‌اند، دلیلی برای تمدید آن وجود ندارد (Wafa Agency, ۲۰۱۵). اصرار او برای ادامه شهرک‌سازی در کرانه باختری نشان می‌دهد که این دیپلمات زن نیز مانند دیپلمات‌های مرد اسرائیلی پیگیر سیاست‌های توسعه‌طلبانه و ضد صلح است. از سوی دیگر، «گولندر»، سفیر دیگر اسرائیل در روسیه، در زمان خدمت خود در مسکو به طور فعال تلاش می‌کرد تا عملیات‌های نظامی اسرائیل و روسیه در فضای هوایی سوریه با هماهنگی یکدیگر صورت پذیرد. به باور او اسرائیل نمی‌توانست نسبت به سناریوهای خاص در سوریه، که شامل ایران و حزب‌الله می‌شد، بی‌تفاوت باشد (The Arena, ۲۰۱۸). عملکرد او نیز نشان‌دهنده پیگیری امور نظامی از سوی یک دیپلمات زن اسرائیلی است.

علاوه بر این، «آلیزا بن‌نون»، بر مخالفت اسرائیل با تلاش‌های تحت رهبری فرانسه برای دستیابی به یک توافق صلح تأکید کرده است. او ادعا کرده است که پیش‌شرط‌های فلسطینیان برای ازسرگیری گفت‌وگوها، به‌ویژه توقف ساخت شهرک‌های جدید، «از اساس غیرقابل پذیرش و منتفی» است (Anglo-American Press Association in Paris, ۲۰۱۶). در این بین تنها «شالو»، به عنوان نماینده اسرائیل در ملل متحد، صحبت از صلح کرده است. به ادعای او «حتی صلح سرد و مذاکراتی که تا این اندازه دشوار و پیچیده هستند، بسیار بهتر از نبود مذاکرات است. در هر دو طرف افرادی وجود دارند که درصدد کارشکنی و برهم زدن روند صلح هستند، اما من از نخستین روز حضورم در اینجا (سازمان ملل متحد) به فلسطینی‌ها گفته‌ام: «بیا بید گفت‌وگو کنیم» (Haaretz, August ۲۷, ۲۰۱۰).

از سوی دیگر، «اورون» سفیر پیشین اسرائیل در مصر استدلال می‌کند اگر مدیریت غیرنظامی نوار غزه به تشکیلات خودگردان فلسطینی سپرده شود، می‌توان امیدوار بود که ارتش مصر به عنوان نیروی صلح‌بان در این نوار ایفای نقش کند (The Jerusalem Post, February ۹, ۲۰۲۵). او خواستار انجام اصلاحات در تشکیلات خودگردان فلسطینی و سپردن حکومت در کرانه باختری و نوار غزه به تشکیلات خودگردان است (Oron, ۲۰۲۵).

«شالین»، سفیر پیشین اسرائیل در اردن، مانند هم‌تای زن خود در مصر نگاهی امنیتی به مسائل منطقه دارد. او در گزارشی به «سپهبد گادی آیزنکوت»، رئیس اسبق ستاد کل ارتش اسرائیل، نسبت به اوضاع پادشاهی هاشمی اردن ابراز بدبینی کرد. «آیزنکوت» پس از دریافت این ارزیابی در نشستی غیرعلنی اعلام کرد که از تحلیل سفیر به شدت نگران شده است و تأکید کرد که ارتش اسرائیل باید در صورت وخیم شدن اوضاع در آن سوی رود اردن، آمادگی لازم برای پشتیبانی از ملک عبدالله دوم را داشته باشد (Jewish Press, March ۸, ۲۰۱۷).

۲-۶ شورای امنیت ملی

شورای امنیت ملی یکی از ارکان اصلی مدیریت امور خارجی و امنیتی اسرائیل به شمار می‌رود، اما همان‌طور که از نام آن برمی‌آید، تمرکز اصلی آن بر مسائل امنیتی است. بنابراین، بسیاری از مناصب ارشد این شورا در اختیار افسران پیشین ارتش قرار دارد که عمدتاً مرد هستند. کمبود حضور زنان و حتی بیش از آن، فقدان رویکرد جنسیتی در این نهاد، در جریان همه‌گیری کووید-۱۹- مورد توجه گسترده قرار گرفت و خشم افکار عمومی را برانگیخت؛ زیرا مشخص شد که تمامی ۲۳ کارشناس عضو تیمی که شورای امنیت ملی برای مقابله با گسترش این همه‌گیری تشکیل داده بود، مرد بودند (Prince-Gibson, ۲۰۲۰).

«سیما شاین»، و «اورنا میزراحی» از جمله زنانی هستند که در شورای امنیت ملی اسرائیل خدمت کرده‌اند. «شاین» پژوهشگر ارشد مؤسسه مطالعات امنیت ملی اسرائیل، ریاست بخش پژوهش سازمان اطلاعات خارجی اسرائیل (موساد) را بر عهده داشته است؛ سمتی که پیش از او هرگز به یک زن واگذار نشده بود. وی در سمت‌های مختلفی در شورای امنیت ملی اسرائیل فعالیت کرده است (Hoffman, ۲۰۱۸) به ادعای او ایجاد یک منطقه حائل در جنوب لبنان راهی برای تضمین امنیت ساکنان شمال اسرائیل است. (Haaretz, March ۲۴, ۲۰۲۶)

همچنین «میزراحی»، که در حال حاضر پژوهشگر ارشد مؤسسه مطالعات امنیت ملی اسرائیل است، ۱۲ سال در شورای امنیت ملی در دفتر نخست‌وزیر فعالیت داشته است. (The Institute for National Security Studies, ۲۰۲۶) او به مقامات اسرائیلی تاکید کرده است که اسرائیل باید آزادی عمل در قبال حزب‌الله را حفظ کرده و مانع از بازسازی این سازمان شود (Shavit and Mizrahi, ۲۰۲۶).

با وجود حضور اندک زنان در مناصب امنیتی، از نتانیاهو به دلیل عدم به کارگیری زنان در مناصب مهم امنیتی انتقاد شده است. به باور «فینکلشتاین» این تصور نادرست نتانیاهو که هیچ زنی واجد صلاحیت برای تصدی ریاست شورای امنیت ملی نیست، واقعاً خطرناک است. «جاناتان لیس» در نسخه عبری روزنامه هآرتس این گفته «نتانیاهو» را یادآوری کرد که «زنان بسیار اندکی از سابقه و تجربه امنیتی لازم برای تصدی سمت ریاست شورای امنیت ملی برخوردار هستند.» تا به امروز هیچ زنی سمت وزیر دارایی، وزیر امنیت ملی یا وزیر دفاع را بر عهده نداشته است. همچنین، تاکنون هیچ زنی به مقام رئیس ستاد کل نیروهای دفاعی اسرائیل، رئیس موساد یا رئیس سازمان امنیت داخلی اسرائیل (شاباک) منصوب نشده است (Haaretz, June ۹, ۲۰۲۶). حتی مقامات اسرائیلی قبول نکرده‌اند که در زمان بحران زنان بیشتری را وارد شورای امنیت ملی بکنند (Haaretz, May ۳, ۲۰۲۰).

نتیجه‌گیری

اگر مقامات سیاسی یک کشور تصمیم بگیرند که یک سیاست خارجی فراگیر را در دستور کار خود قرار دهند، به ناچار باید دیدگاه‌های همه طبقات اجتماعی از جمله زنان را برای تدوین سیاست خارجی لحاظ کنند. بدین منظور زنان باید این فرصت را داشته باشند تا در فرآیند تدوین سیاست خارجی در سیستم سیاسی نقش‌آفرینی کنند. بدون حضور زنان، سیاست خارجی فراگیر نه تنها بی‌معنا خواهد بود بلکه دستگاه سیاست خارجی از پیشنهادهایی که ممکن است به طراحی دقیق‌تر و حرفه‌ای‌تر سیاست خارجی منجر شود، محروم خواهد شد.

البته افراد، به صرف زن بودن، صلاحیت حضور در دستگاه سیاست خارجی را به دست نمی‌آورند، بلکه در اینجا اصل شایسته‌سالاری، فارغ از جنسیت افراد، ملاک و معیار به شمار می‌رود. علاوه بر این، تنها تعداد زنان حاضر در دستگاه سیاست خارجی نیست که منجر به سیاست خارجی فراگیر می‌شود، بلکه مسئله مهم این است که زنان سیاستمدار تا چه اندازه این امکان را پیدا می‌کنند که در مباحث مهم و استراتژیک مشارکت کنند.

در این بین، در سالهای اخیر زنان بیشتری توانسته‌اند به کنست، وزارت خارجه و شورای امنیت ملی اسرائیل راه پیدا کنند. اعزام سفرای زن اسرائیلی به کشورهای اروپایی، روسیه، مصر و اردن نشان می‌دهد که دستگاه سیاست خارجی اسرائیل تلاش دارد تا یک سیاست خارجی فراگیر را تدوین و اجرا کند. همچنین حضور زنان در کمیته‌های مختلف کنست و شورای امنیت ملی حاکی از آن است که تصمیمات سیاسی در اسرائیل دیگر تصمیمات مردانه نیستند. با وجود این، حضور زنان در دستگاه سیاست خارجی اسرائیل مانع از آن نشده است که اسرائیل سیاست نظامی‌گری را از دستور کار خارج کند، بلکه سیاستمداران زن اسرائیلی مانند مردان، و چه بسا بیش از آنها، حامی نابودی خانه‌های فلسطینی‌ها، کشتار اهالی نوار غزه، گسترش شهرک‌سازی در کرانه باختری، ادامه جنگ با ایران و خلع سلاح حزب‌الله و حماس هستند. در واقع می‌توان گفت که نظامی‌گری در کانون سیاست خارجی اسرائیل قرار دارد فارغ از اینکه چه کسانی، و با چه جنسیتی، استراتژی امنیت ملی اسرائیل را تدوین کنند.

در واقع می‌توان گفت که افزایش مشارکت زنان در صحنه سیاسی اسرائیل لزوماً به فمینیستی شدن سیاست خارجی اسرائیل منجر نشده است. علاوه بر این باید میان حضور، مشارکت و نفوذ زنان در حوزه تصمیم‌گیری برای تدوین سیاست خارجی تمایز قائل شد. زنان ممکن است در یک نهاد تصمیم‌ساز حضور داشته باشند، در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت کنند، اما در عین حال نتوانند دستور کار سیاست خارجی را تغییر دهند. شواهد نشان می‌دهد که این مسئله در نظام سیاسی اسرائیل پررنگ‌تر است. اگرچه برخی زنان در شورای امنیت ملی، وزارت امور خارجه و نهادهای اطلاعاتی به جایگاه‌های مهم دست یافته‌اند، اما تاکنون زنان در بالاترین مناصب امنیتی اسرائیل حضور نداشته‌اند، به طوری که تاکنون هیچ زنی ریاست ستاد کل ارتش اسرائیل، موساد یا شاباک را بر عهده نداشته است. همچنین زن بودن به تنهایی رفتار سیاست خارجی متفاوتی را ایجاد نمی‌کند. حضور زنان در نهادهای امنیتی اسرائیل و مواضع آنان درباره تهدیدهای امنیتی نشان می‌دهد که زنان نیز می‌توانند در چارچوب فرهنگ استراتژیک و امنیتی موجود، از سیاست‌های توسعه‌طلبانه و جنگ‌طلبانه پشتیبانی کنند.

منابع

۱. القدس العربی (۲۹ یونیو، ۲۰۲۶). وزیرة إسرائيلية ترجح عدم نزع سلاح «حزب الله» واستمرار احتلال جنوبی لبنان. B2n.ir/gr7903
۲. لاوسون. ا. (۱۳۹۵). نظریه‌های روابط بین‌الملل؛ رویکردهای متعارض به سیاست جهانی، تهران: نشر مخاطب.

۳. مرکز رؤیه‌ی‌للتنمیة‌السیاسیة (۲۰۱۶). واقع‌المرأة‌فی‌المجتمع‌الإسرائیلی ... بین‌المساواة‌والتهمیش. B2n.ir/ek3495
۴. مشیرزاده. ح. (۱۳۸۸). تحول‌در‌نظریه‌های‌روابط‌بین‌الملل. تهران: سمت.
۵. وتد. م. (۲۰۱۳). النساء‌یغزون‌عالم‌السیاسة‌یاسرائیل. الجزيرة. B2n.ir/ku4584
۶. هیوود. ا. (۱۳۸۹). سیاست. ترجمه: عبدالرحمن‌عالم. تهران: نشر‌نی.
۷. Aggestam, K., Bergman-Rosamond, A. (2016). Swedish feminist foreign policy in the making: Ethics, politics, and gender. *Ethics & International Affairs*, 30.3: 323-334.
8. Aharoni, S. (2015). Women, Peace and Security: Resolution 1325 of the Security Council in the Israeli Context, policy paper within the series on Advancing Women in the Public Arena, Van Leer Institute (Hebrew). <https://www.vanleer.org.il/wp-content/uploads/2020/03/נשים-שלום-וביטחון.pdf>
9. Ahramonline (June 26, 2026). <The essence of childhood destroyed>: UN commission affirms Israel genocide against kids in Gaza. <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/58/1262/571444/War-on-Gaza/War-on-Gaza/The-essence-of-childhood-destroyed-UN-commission.aspx>
10. Anglo-American Press Association in Paris (2016). Israeli Envoy Reaffirms Need for Direct Talks with Palestine. <https://aapafrance.org/event/israeli-envoy-reaffirms-need-for-direct-talks-with-palestine/>
11. Arab News (2023). Israel 'absolutely' rejects prospect of a 2-state solution after Gaza war ends, says envoy. 14 December. <https://arab.news/6cdv>
12. Aran, A., & Brummer, K. (2024). Feminist foreign policy in Israel and Germany? The Women, Peace, and Security agenda, development policy, and female representation. *European Journal of International Security*, 9(3), 357–376. doi:10.1017/eis.2024.6.
13. Avivi. T. (2019). Female Representation in Israeli Politics. An initiative of the Washington Institute for Near East Policy. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/female-representation-israeli-politics>
14. BhaskarEnglish (2026). Bhaskar Interview Israeli opposition leader says, <Iranians are brothers and sisters>: Claims Khamenei's death will bring peace to Iran. <https://www.bhaskarenglish.in/originals/news/shelly-tal-meron-interview-israel-us-iran-attack-analysis-benjamin-netanyahu-137362498.html>
15. Chazan. N. (2026). Women in Israel: In Politics & Public Life. Jewish Virtual Library. <https://jewishvirtuallibrary.org/israeli-women-in-politics-and-public-life>

16. Cohn, C., Duncanson, C., & Sjoberg, L. (2026). A Feminist Foreign Policy for Our Times. In C. Achilleos-Sarll, T. Haastrup, & J. Thomson (Eds.), *Feminist Foreign Policy: Energy and Resistance* (1st, First Edition ed., pp. 21–35). Bristol University Press. <https://doi.org/10.2307/jj.32726838.7>
17. Common Dreams (March 11, 2025). Israeli Cabinet Minister: ‘Only Solution for the Gaza Strip Is to Empty It of Gazans’. <https://www.commondreams.org/news/ident-silman>
18. Council on Foreign Relations (2024). Why a Feminist Foreign Policy. July 24. <https://www.cfr.org/articles/why-feminist-foreign-policy>
19. Foreign Minister Lapid’s Twitter account, June 17, 2022 (Hebrew).
20. Gender Equality Report (2021). Gender Equality in the Civil Service 2021, Civil Service Commission website (Hebrew). <https://www.gov.il/BlobFolder/reports/gender-equality-report-csc-2021/he/gender-equality-report-csc-2021.pdf>
21. Graicer, O. (2012). Women in National Security – An International Perspective. HERZLIYA 2012. https://www.runi.ac.il/media/u5mbyt0o/gracier_women.pdf
22. Haaretz (June 9, 2026). Netanyahu Would Rather Be Surrounded by Underqualified Men Than Capable Women. <https://www.haaretz.com/opinion/2026-06-09/ty-article-opinion/.premium/netanyahu-would-rather-be-surrounded-by-underqualified-men-than-capable-women/0000019e-ac9d-dd6c-a3df-fcfa7d10000>
23. Haaretz (March 24, 2026). Former Head of Mossad Research Division: ‘This War Motivates Iran to Go Nuclear’. <https://www.haaretz.com/israel-news/podcasts/2026-03-24/ty-article-podcast/former-head-of-mossad-research-division-this-war-motivates-iran-to-go-nuclear/0000019d-1fc-8-dc71-a7ff-dfda6e9a0000>
24. Haaretz (May 3, 2020). Israel’s National Security Council Rejects Call to Add Women and Minorities to Coronavirus Expert Panel. <https://www.haaretz.com/israel-news/2020-05-03/ty-article/.premium/israels-national-security-council-rejects-call-to-add-women-to-coronavirus-panel/0000017f-e072-df7c-a5ff-e27a51740000>
25. Haaretz (August 27, 2010). Gabriela Shalev: Peace Talks Can Change the UN’s Stance on Israel. <https://www.haaretz.com/2010-08-27/ty-article/gabriela-shalev-peace-talks-can-change-the-uns-stance-on-israel/0000017f-eb5f-d0f7-a9ff-efdfaa220000>
26. Hoffman, M. (2028). Meet the women who make Israel more secure. The Jerusalem Post. <https://www.jpost.com/jerusalem-report/women-who-make-israel-more-secure-539579>

27. I24NEWS (June 26, 2026). «Why aren't we dismantling Hezbollah?» – Tensions over Lebanon flare during Israeli gov't meeting. <https://www.i24news.tv/en/news/israel/artc-why-aren-t-we-dismantling-hezbollah-tensions-flare-during-israel-gov-t-meeting-over-lebanon-policy>
28. Jewish Press (2017). Reports: Jordanian Kingdom's Collapse Imminent. March 8. <https://jewishpress.com/reports-jordanian-kingdoms-collapse-imminent/>
29. Kahana-Dagan, M. (2020). Women, Peace and Security, declarations and actions, Mitvim Institute opinion article (Hebrew).
30. Kenig, O. (2026). Women's Representation in Israeli Politics: Analysis for 2026. The Israel Democracy Institute. <https://en.idi.org.il/articles/63652>
31. Knesset (2026). Foreign Affairs and Defense Committee. https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=4
32. Le Monde (May 10, 2026). «There are no innocents in Gaza»: Channel 14, the Israeli television channel accused of genocidal rhetoric. https://www.lemonde.fr/en/international/article/2026/05/10/there-are-no-innocents-in-gaza-channel-14-the-israeli-television-channel-accused-of-genocidal-rhetoric_6753311_4.html?srltid=AfmBOoqgrZSYxum7D2RTaL4lzgu38k2yjKXVrK1_K3_yA5oUx2WI3LpV
33. Levinas, S. (2022). Women's Peace Groups in Formal Peace Processes: Benefits of Participation, Price of Exclusion. MITVIM; The Israeli Institute for Regional Foreign Policy.
34. Livny, O. (2023). Inclusive Foreign Policy in Israel – Trends and Processes from a Gender Perspective. MITVIM; The Israeli Institute for Regional Foreign Policy.
35. Maltz, E. (2020, May 8). Israel appointed 23 experts to lead its coronavirus exit strategy. None are women. Haaretz. <https://www.haaretz.com/israel-news/2020-05-08/ty-article/.premium/israel-appointed-23-experts-to-lead-its-coronavirus-exit-strategy-none-are-women/0000017f-e-187-d568-ad7f-f3ef22110000>
36. Middle East Monitor (August 21, 2025). Israeli minister supports continuing Gaza war despite risks to hostages. <https://www.middleeastmonitor.com/20250821-israeli-minister-supports-continuing-gaza-war-despite-risks-to-hostages/>
37. Middle East Monitor (April 22, 2024). Israel army unit 'kills Palestinians for no real reason,' party leader says. <https://www.middleeastmonitor.com/20240422-israel-army-unit-kills-palestinians-for-no-real-reason-party-leader-says/>
38. Ministry of Foreign Affairs of Israel. (2020). Statement of principles of gender equality in

the Ministry of Foreign Affairs. GOV.IL. https://www.gov.il/he/pages/statement_of_principles_of_gender_equality_in_the_mfa

39. Ministry of Justice (2017). The Implementation of the International Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women (cedaw). https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/hr-4/he/HumanRightsConvention_CEDAW_AnnexI-14.6.17.pdf

40. Nation of Change (November 3, 2023). Israeli MP Galit Distel Atbaryan advocates for erasing Gaza, raising alarm. <https://www.nationofchange.org/2023/11/03/israeli-mp-galit-distel-atbaryans-advocacy-for-gazas-erasure-a-dire-warning-sign/>

41. Negotiations Affairs Department (November 10, 2020). Israeli Official Incitement: October 2020. <https://www.nad.ps/en/media-room/israeli-incitement-reports/israels-official-incitement-october-2020-1>

42. Oron. A. (2025). The Arab League Summit: The Important Call of the Arab States to the Israelis. The Institute for National Security Studies. https://www.inss.org.il/social_media/the-arab-league-summit-the-important-call-of-the-arab-states-to-the-israelis/

43. Shafran-Gittleman Idit (2022). What really bothers opponents of the Istanbul Convention? Israel Democracy Institute, May 18. <https://www.idi.org.il/articles/38927>

44. Sharvit Baruch. P. Caner. T. (2023). The Undermined Status of Women as a National Security Challenge. The Institute for National Security Studies. <https://www.inss.org.il/publication/women-rights/>

45. Shavit. E. Mizrahi. O. (2026). Between Lebanon and Iran: The Efforts to Prevent Escalation and Separate the Arenas. The Institute for National Security Studies. June 11. <https://www.inss.org.il/publication/between-dahiya-and-tehran/>

46. The Arena (2018). Israel-Russia Relations: Mutual Esteem or Cold-Eyed Utilitarianism? Reichman University - The Abba Eban Institute for Diplomacy & Foreign Relations. <https://www.eng.arenajournal.org.il/single-post/2018/10/14/raanan-michlin-israel-russia-eng>

47. The Jerusalem Post (February 9, 2025). Egypt can keep peace in Gaza if Israel agrees to PA management, ex-ambassador tells «Post». <https://www.jpost.com/middle-east/article-841340>

48. The Jerusalem Post (October 10, 2025). « Hamas is Hitler»: Israeli ministers, US officials clash during gov't meeting to approve Gaza deal. <https://www.jpost.com/israel-news/politics-and-diplomacy/article-870014>

49. The Jerusalem Post (December 21, 2024). Religious Zionist MK says she is willing to stop

Gaza war for «comprehensive hostage deal». <https://www.jpost.com/israel-news/article-834313>

50. The Institute for National Security Studies (2026). Orna Mizrahi. <https://www.inss.org.il/person/orna-mizrahi/>

51. Thompson. F. (2023). Why Feminist Foreign Policy doesn't have all the answers to the humanitarian crisis in Israel-Palestine. London School of Economics and Political Science (LSE). <https://blogs.lse.ac.uk/internationaldevelopment/2023/10/31/why-feminist-foreign-policy-doesnt-have-all-the-answers/>

52. Wafa Agency (2015). Israel to Continue West Bank Settlement, Ambassador to Russia Says. <https://english.wafa.ps/Pages/Details/109636>

53. Ynet (June 16, 2026). Minister Silman: «PM is leading the country to achievements, I have nothing to criticize him for - I'm proud of him». <https://www.ynetnews.com/article/y692y0jh3>

Inclusive foreign policy; a gendered perspective on Israel's foreign policy

Ehsan Ejazi ¹

Document Type : Original Article

Vol 3, No 1(8) Spring 2025

Received Date: 09/27/2025

Accept Date: 12/16/2025

DOI: 10.22034/wasj.2026.589577.1144

Abstract

Among different social groups, women may be one of the most important groups that have so far played a relatively limited role in the foreign policy processes of states. Israel is no exception. Given this issue and Israel's war-oriented policies, the main research question is: To what extent can the presence and participation of women in Israel's foreign policy decision-making process prevent or constrain Israel's military policies in the West Asian region? The hypothesis suggests that the increasing presence of women in the Knesset, Ministry of Foreign Affairs, and National Security Council has not prevented Israel from pursuing realistic, militaristic, and expansionist policies in the region. Rather, statements by female members of the Knesset and policy proposals advanced by Israeli women politicians indicate that they support the use of military force and expansionist policies to a degree comparable to, and perhaps even greater than, their male counterparts. The findings demonstrate that although the number of women holding political positions in Israel has increased over recent decades, and women have attained significant positions in the Knesset, cabinet, Ministry of Foreign Affairs, and certain security institutions, their presence in decision-making bodies has not necessarily resulted in peaceful policies or reduced reliance on military power. Some Israeli women politicians have supported extensive military actions against Palestinians and other state and non-state actors in West Asia, including Iran, Hamas, and Hezbollah in Lebanon. Furthermore, a distinction must be made between women's presence, participation, and influence within foreign policy institutions. Women may be represented in decision-making bodies and participate in decision-making processes while lacking the capacity to alter the foreign policy agenda. Employing a qualitative methodology and a descriptive-analytical approach, this study systematically examines women's roles in the Knesset, government, Ministry of Foreign Affairs, and National Security Council of Israel through documentary and library research.

Keywords

Israel, Foreign Policy, Women, Feminism, War

¹ Centre of Iran Informatics, University of Applied Science and Technology, Tehran, Iran, email: eh-sanejazi95@gmail.com